

AYOL RAHBARLARNING SIYOSIY BOSHQARUVDA TUTGAN O‘RNI VA ROLI

Ashurboyeva Dinora Doniyor qizi

O‘zbekiston Jurnalistika va Ommaviy Kommunikatsiyalar Universiteti,

Siyosatshunoslik yo‘nalishi 4-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Yakubova Shahzoda

"Amaliy siyosatshunoslik" kafedrası o‘qituvchisi

Moziylarga tosh bo‘lib botma,

Buyuklar avlodisan!

Kelajak ummonisan!

Tur,oyoqlar ostida yotma.

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada siyosiy tizimda ayol rahbarlarning roli, ularning yetakchilikka erishishiga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar va bu jarayonning ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, ta’lim muassasalari va tashkilotlarda ayollar rahbarlik qilgan holatlarda kuzatiladigan ijobiy o‘zgarishlar, ayollar ulushini oshirish zarurati va bu borada davlat siyosati yoritiladi. Ayollarning rahbarlik faoliyati erkaklarnikidan kam emasligi, boshqaruvdagi jinsiy tafovutning sezilmasligi asoslab beriladi.

“Ayollar faoliyat yuritayotgan joylarda tartib, adolat va madaniyat yuqori darajada bo‘ladi.” — Sh.M. Mirziyoyev

Kalit so‘zlar: rahbarlik, strategiya, menejer, ta’lim tizimi, ayol yetakchilar, parlament, tenglik, psixologik muhit.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется роль женщин-руководителей в политической системе, факторы, влияющие на достижение ими лидерских позиций, а также социальная значимость этого процесса. Кроме того, рассматриваются положительные изменения, наблюдаемые в образовательных учреждениях и организациях, где женщины занимают руководящие должности, необходимость увеличения доли женщин в управлении и освещается государственная политика в этом направлении. Доказывается, что деятельность женщин-руководителей не уступает мужской и что гендерные различия в управлении практически не ощущаются.

«Там, где работают женщины, порядок, справедливость и культура находятся на высоком уровне». — Ш. М. Мирзиёев

Ключевые слова: руководство, стратегия, менеджер, система образования, женщины-лидеры, парламент, равенство, психологическая среда.

ABSTRACT

This article analyzes the role of women leaders in the political system, the factors influencing their achievement of leadership positions, and the social significance of this process. It also examines the positive changes observed in educational institutions and organizations led by women, the necessity of increasing women's participation in leadership, and the state policy in this regard. It is substantiated that women's leadership performance is not inferior to that of men and that gender differences in management are barely noticeable.

"Where women work, order, justice, and culture are maintained at a high level." — Sh. M. Mirziyoyev

Keywords: leadership, strategy, manager, education system, women leaders, parliament, equality, psychological environment

KIRISH

O'zbekiston mustaqillikka erishgandan buyon ayollar turli sohalarda erkaklar bilan teng ravishda faoliyat yuritib kelmoqda. Ularning jamiyat taraqqiyotiga qo'shayotgan hissasi salmoqli bo'lib, bu fidoyilik qadimdan shakllangan kuchli ayollar timsoli bilan bog'liq. Tariximizda To'maris, Bibixonim kabi jasur ayollar bo'lganligi — bugungi kun rahbar ayollarining ildizlari chuqur tarixga borib taqalishini ko'rsatadi. Matriarxat davri ham jamiyatda ayolning yetakchilik qobiliyatlari qadimdan mavjud bo'lganini tasdiqlaydi.

Asosiy qism

Ayol rahbarlar boshqaruv jarayonida

Rahbarning faoliyatida shaxsiy xususiyatlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim tizimida ko'plab ayollar muvaffaqiyatli tarzda rahbarlik lavozimlarida faoliyat yuritmoqda. Jinsiy tafovutga qaraganda, boshqaruv uslubi ko'proq ahamiyatga ega bo'lib, ayollar odatda jamoa ichidagi psixologik muhitga ko'proq e'tibor qaratadi, erkaklar esa ko'proq texnik va ishlab chiqarish masalalariga yo'naltiriladi. Shu bois, ayol rahbarlar ko'pincha jamoada iliq muhit yaratish, o'zaro ishonchni kuchaytirishda muvaffaqiyatga erishadi.

Ayol rahbarlarning afzalliklari

1. Muloqot ko'nikmasi yuqoriligi. Ayollar odatda kommunikatsiyada tabiiy qobiliyatga ega bo'lib, bu ularga jamoani birlashtirishda va tashkilot obro'sini mustahkamlashda yordam beradi.

2. Yuqori standartlarga sodiqlik. Ko‘plab yetakchi ayollar o‘z me‘yorlarini shakllantirib, unga qat’iy rioya qiladi. Bu ularning professional darajada tan olinishiga xizmat qiladi.

3. Ko‘p qirralilik. Ayollar bir vaqtning o‘zida ish, oilaviy hayot va ijtimoiy mas’uliyatlarni muvofiqlashtira oladi. Bu ularni muammolarga moslashuvchan va bardoshli qiladi.

4. Yaxshi tinglovchi bo‘lish. Ayollar odatda muammolarni eshitib, jamoaning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunadi. Bu esa rahbarlik sifatini oshiradi.

Statistik ko‘rsatkichlar va dolzarb muammo

So‘nggi yillarda ayollar rahbar sifatida faol ishtirok etayotgan bo‘lsa-da, yuqori lavozimlarda ularning ulushi hali ham past. Masalan, mamlakatda 40 yoshgacha bo‘lgan 40 nafar istiqbolli rahbar orasida atigi 4 nafari ayollardir. Parlamentda esa quyi palatada 48 nafar deputat va 25 nafar senator ayollardir. Bu ko‘rsatkich o‘sib borayotgan bo‘lsa-da, hali yetarli emas. Ayollar salohiyatidan kengroq foydalanish ta’lim tizimida ham katta natijalar berishi mumkin.

Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev ta’kidlaganidek, har bir vazirlik va tashkilot o‘z tizimidagi ayollarni rahbarlik lavozimlariga tayyorlashga e’tibor qaratishi zarur. Bu nafaqat gender tengligini ta’minlaydi, balki boshqaruv sifatini ham oshiradi.

XULOSA

Ayollar ta’lim hamda siyosiy boshqaruvda faol ishtirok etayotgani — jamiyat taraqqiyotining muhim ko‘rsatkichlaridan biridir. Ularning kuchli muloqot qobiliyati, mas’uliyati va strategik fikrlashi ta’lim tizimini rivojlantirishda katta rol o‘ynaydi. Kelajakda ayol rahbarlar ulushini oshirish nafaqat tenglik masalasi, balki samarali boshqaruv va sifatli ta’lim kafolatidir. Bugungi globallashtirish davrida siyosiy boshqaruv tizimida ayollar faol ishtiroki jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Ayollar rahbarlik salohiyatiga ega, ularning siyosiy jarayonlardagi ishtiroki davlat boshqaruvi samaradorligini oshiradi, ijtimoiy adolat va tenglik tamoyillarini mustahkamlaydi. Ayol rahbarlar boshqaruvda odatda ijtimoiy mas’uliyat, mehr, hamjihatlik va murosaga intilish kabi insoniy fazilatlarni ustun qo‘yadi. Shu bois ularning siyosiy qarorlari jamiyatning keng qatlamlari manfaatlarini inobatga olgan holda shakllanadi. Dunyo tajribasi shuni ko‘rsatadiki, Germaniya sobiq kansleri Angela Merkel, Yangi Zelandiya sobiq bosh vaziri Jasinda Ardern, hamda O‘zbekiston Senati raisi Tanzila Narbayeva singari ayol yetakchilar mamlakat siyosatida barqarorlik va ishonch muhitini yaratishda muhim rol o‘ynagan. O‘zbekiston Respublikasida ham ayollarning siyosiy faolligini oshirish, ularni rahbarlik lavozimlariga tayinlash masalasiga alohida e’tibor qaratilmoqda. “Xotin-qizlar qo‘mitasi” va boshqa ijtimoiy institutlar faoliyati natijasida ayollar

davlat boshqaruvining turli bosqichlarida muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqda. Xulosa qilib aytganda, ayol rahbarlarning siyosiy boshqaruvdagi o'rnini nafaqat gender tengligini ta'minlash, balki jamiyatda barqaror taraqqiyot, adolat va ijtimoiy totuvlikni mustahkamlashda ham beqiyos ahamiyat kasb etadi. Ayol rahbarlar siyosiy tizimga yangicha qarash, mas'uliyat va insonparvarlik ruhini olib kiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sh. Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. Mahmudov I. Boshqaruv psixologiyasi. YUNAKS-PRINT, Toshkent: 2005.
3. O. Tillayev. "Ayol lider: Plyus va minuslar nimalardan iborat?" <https://kun.uz/news/2020/03/08/ayol-lider-plyus-va-minuslar-nimalardan-iborat>.
4. N. Nishonova. Davlat boshqaruvi tizimida xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish masalalari. Toshkent: Extremum-Press, 2013.
5. "Gender tenglikni ta'minlash to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2019.
6. Karimova M. "O'zbekistonda ayollar siyosiy faolligi masalalari". – Toshkent: Ijtimoiy fikr markazi, 2021.
7. Ismoilova D. "Ayollar va siyosat: zamonaviy qarashlar". – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2020.
8. Inter-Parliamentary Union (IPU). *Women in National Parliaments Report*, Geneva, 2024.
9. United Nations Development Programme (UNDP). *Gender Equality Index Report*, 2023.
10. World Bank. *Empowering Women in Central Asia: Country Report on Uzbekistan*, 2022.